

1. **משרד החוץ יעבור הקיץ לירושלים.** אין לפרסם זאת או להכריז על כך. בחשובה לשאלות יש לענות: א) כי מנוי וגמור עם הממשלה להעביר את משרד החוץ לעיר הבירה; ב) כי הדבר עתיד להתבצע בקרוב. יש להמנע לחלוטין מלנקוב כל חאריך או מועד שהוא להעברה.

2. **המשרד יעבור כמעט בליו בבה אחת וישוכן במיבנים המיוחרים שהוכנו בשבילו בשטח הקריה בירושלים.** רק מחלקת החקר חשאר בקריה של תל-אביב עד שיוכן מעון גם בשבילה בקריה הירושלמית. כן יישאר שמור לעת עתה בשביל המשרד בקריה של תל-אביב הבית המרכזי, בו משוכנות כיום לשכות השר והמנהל הכללי ומחלקת הצופן. בבית זה תסודר תולית קשר עם הנציגויות הזרות לחקופת המעבר, כפי שיבואר להלן.

3. **עם ביצוע ההעברה יפרסם המשרד הודעה מתאימה אשר תשמש קו לנציגויות.** מטתה יש לנצל כל שעה כושר להסברת רקע ההעברה בשיחוח עם נציגי השלטון וחברי הסגל הדיפלומטי. אין ליזום פגישות ושיחות במיוחד לשם בירור העניין אך יש להשתמש בכל הזדמנות נאותה כדי לגלגל שיחה עליו ועל-כל-פנים יש להאחז בכל שאלה ספורשת מהצד שכנגד לשם הסברתו כהלכה. ההזדמנויות להסברה זו הרבינה והצורך בה יגדל לאתר ההעברה, כאשר זו תשמש בלי ספק נושא למאמרים בעתונות ועניין לענות בו בשיחוח.

4. **בראש וראשונה יש להדגיש כי אין בהעברה שום צעד מדיני מחושב או חידוש עקרוני כלשהו.** אלא יש להציגה כשלב מעשי בחהליך סוכרה של התפתחות. זה שלש שנים והצי משמשת ירושלים מתדש עיר בירה. בה שוכן כבוד נשיא המדינה. בה מתכנסת הכנסת. בה מחקיימות ישיבות הממשלה. *בה יושב כסאות למשפט בית הדין העליון. היה ברור מראש כי מוקדם או מאוחר יועבר הננה גם משרד החוץ. הממשלה הודיעה ברבים וחזרה כמה פעמים באזני כל המעונינים על רצונה להעבירו.*

116
היא המבירה בתורמנויותוכי אין זו בשבילה בעיה עקרונית אלא שאלה
מעשה גרידא. הנה אומר, זו היתה בעקר שאלת שיכון המשרד ושיכונם
של עובדיו אשר פתרונה חייב הכנוח ממושבות. עתה שהכנוח אלו הושלמו
אין לגבי הממשלה שום מניעה לבצע את ההעברה.

5. הסבה המעשית להעברה פשוטה בחכלית. אין ארץ ברחבי תבל שבה כל
משרדי הממשלה שוכנים בעיר אחת בעוד שמשרד החוץ בלבד נמצא בעיר
אחרת. מבתונה זו היתה ישראל המדינה היחידה בעולם היוצאת מהכלל
והיא לא יכלה שאת את הניחוק הזה לזמן בלתי מוגבל. ניחוקו הממושך
של משרד החוץ מיתר משרדי הממשלה נתן אותותיו לרעה בכל שטחי
אחריותו ופעולתו. נפגעו מזה הן משרד החוץ הן משרדים אחרים והרבר
היה לרועץ לפעילות השלטון בכללותו. נשללה ממשרד החוץ היכולת להשפיע
באורה מהיר ומדיר על החלטותיהם ופעולותיהם של משרדים אחרים בענינים
הנוגעים לחתום אחריותו. כן נמנעה ממשרדים אחרים האפשרות להמליך
ולהסתייע במשרד החוץ במהירות הדרושה לגבי ענינים שהם זקוקים בהם
לעצתו ולעזרתו. התוצאה היתה החלטה בלתי שקולה, צורך חדיר לשוב
ולעייין במה שכבר הוחלט, הרעומות על אי שיחוף פעולה, טענות תרדיות,
היכוכים מיותרים וגם מישגים מזיקים. לא כל מגע או החיעצות יכלו
להסתדר על ידי הטלפון. במדה שנעשה נסיון לפחור את הבעיה על-ידי
סידור פגישות בירושלים יש שכר חקנה זו יצא בהפסדה. זנסיעות התרירות
של עובדים אחראים לירושלים ושהיותיהם הממושכות בעיר הבירה הוציאו
ממסלול פעולתם הסדירה, ניחקו אותם למעמים ברגעים רציניים ביותר
מסתלקותיהם, השביתו את הכפופים להם, האטו את קצב העבודה ושיבשו
את מהלכה. אין לשער כלל את ביטול הזמן, בזבוז האמצעים וריפוט
העצבים שגרם משטר מסונה ומפורך זה אשר אין משלו בשום מדינה שבעולם.

6. לא השלטון הישראלי בלבד סבל ממשטר זה. גם עניני המדינות
הזרות המיוצגות בישראל היו קרבנותיו. כשרו של משרד החוץ להבטיח
את רגישות הממשלה לשיקולי מדיניות החוץ ולקשרי הידידות וההנאה
התדדית עם מדינות אחרות נתחבל בהרבה על-ידי אי מצאיותו במקום

8. אולי המיפגע הרציני ביותר שלקח בו משרד החוץ לרגל ניתוקו מהבירה הייתה הרגשה הברירה והחלישות שהשתררה בו. עמידתו מחוץ למסגל הכללי של השלטון וריחוקו מסרכז המדינה היו בעיניו סכמה וכמה בחינות והחלו מאיימים עליו בנגע החסור ביותר - מצב רוח של סיבולון ומכנה הנייון הפנימי. ההרגשה כי מצד אחד הולכת ומתקפחת השפעתו על מהלך העניינים בממשלה ומצד שני כי אין הוא מקבל השראה מספקת מסחשבתם והלך רוחם של הממשלה כלה ושאר המשרדים עכרה את רוח העובדים יותר ויותר. הניתוק הפך מכשלה שאין לשאתה עוד.

9. בפני אנשים שאינם מתמצאים במבך העובדות נקל להציג את העברה משרד החוץ לירושלים כמעשה התגרות חדש של ישראל בסמכות האומות המאוחדות² לא כן הדבר למעשה. במדה שדבר היות ירושלים בירת ישראל משמש מעצור שאין להתגבר עליו בדרכו של כל נסיון לבצע את בינאומה הפלא של עיר הקודש קלה, הרי מעצור זה היה קיים ועומד זה שנים ויעמוד בעינו גם לתבא בין אם יעבור משרד החוץ לירושלים ובין אם יישאר בקריה של הל-אביב. בשם שאי העברה משרד החוץ לירושלים לא הקלה בשום פנים על הגשמה הבינאום כן לא ההעברה הופכת את הבינאום ממטור שהוא בר הגשמה למטור שאינו בר הגשמה. להשאיר את משרד החוץ מחוץ לירושלים משום שעצרת או"ם החליטה פעם על בינאום העיר הרי זה לנקוט כלל של זה לא נחנה וזה תסר - ר"ל או"ם אינו נחנה ומדינת ישראל חסרה.

10. כן אין להעברה משרד החוץ לירושלים כל קשר. סאיזו בחינה בין לאומית שהיא, עם ענין השמירה על המקומות הקדושים. נקודה חיונית זו חשוב להדגישה ולהסבירה בכל כח השיכנוע האפשרי. יש להסתייע בהגדרה המחודשת של עמדתנו בשאלה המקומות הקדושים כפי שניחנה בנאום החשובה של שר החוץ לויכוח בכנסת ביום 17 ביוני 1963 (י.נ. 684). כוונתו הבלתי מפורשת של אוחו פרק בנאום הייתה להתליש מראש את הזעזוע שעלולה לגרום ברעה הקהל העולמית בשורה העברה משרד החוץ לירושלים.

שוב יש להסביר, כי כחם שאי מציאותו של משרד החוץ בירושלים לא קורה
 לאו"ם להסיל מיקרתו על המקומות הקדושים, כן מציאותו עם בשום מניין
 לא תפריע לו לעשות זאת, יתר על כן, אם מבחינתה החיצונית של המדינה
 אין כל קשר בין בעיית המקומות הקדושים לבין בעיית מקומו של משרד החוץ.
 הרי מבחינה פנימית יכולה העברה משרד החוץ לעיר הבירה רק לפי
 לשמירת המקומות הקדושים שבתוכה ולמלוי ההתחייבות הבין לאומית
 המוטלת על המדינה בנדון זה. משרד החוץ, כאסור לעיל, הוא אבר
 הרגישות של המדינה לגבי מעמדה ואחריותה הבין-לאומיים. באין משרד
 החוץ בירושלים עלולה הממשלה לגלות פתוח רגישות לגבי אחריותה
 למקומות הקדושים מאשר בהיות משרד החוץ שוכן ופועל כאן. נניח כי
 אירעה איזו תקלה למקום קדוש בירושלים ודרושה התערבות דחופה
 של השלטון לחיקון המעוות. ברור ממילא כי משרד החוץ יהיה יותר
 ער וזריז לדרוש ולבצע התערבות כזו מאשר משרד האוצר או משרד
 העבודה, למשל. נמצא כי ענין המקומות הקדושים עתיד להיות, ולא
 להפסיד, מהעברת משרד החוץ לעיר הבירה.

11. אנו יודעים היטב כי מעמדה הבלתי מוסדר של ירושלים מבחינה זו
 בין לאומית - נוכח החלטת הבינאום של 1949 שלא בוצעה, משום שלא
 נסתנה לביצוע, ובהעדר כל החלטה אחרת במקומה - עלול לסנוע או
 לעכב את העברתן לירושלים של נציגויות המדינות הזרות שבישראל.
 אבל העברת משרד החוץ לירושלים כשלעצמה אינה מהיבט, משום בהינתן
 רשמית את העברת הנציגויות הזרות לשם. נניח אנו יודעים מראש כי
 הממשלות הזרות המיוצגות אצלנו עתידות להחליט כולן או רובן, להשאיר
 את משרדי נציגויותיהן בחל-אביב או ברמת-גן. מצב כזה מעמידנו בפני
 ברירה משומתה: או להשאיר את משרד החוץ לאורך ימים צמוד לנציגויות
 חוץ ומנותק מיתר משרדי הממשלה או להצמיד את משרד החוץ למשרדים
 אחרים ולהתריקו מנציגויות חוץ. נסתח מעמדו של משרד החוץ במצבו
 כיום והראגה לענייניה הראשוניים של מדינת ישראל אומרים ברור כי
 עלינו לבחור בדרך השנייה. מה יעשו אז הנציגויות - הרי זה ענין
 לממשלותיהן. אם יבחרו להשאר באשר הן שם, יצטרכו להתפשר עם אי-
 הנוחות, ביטול הזמן ובזבזו האמצעים הכרוכים בנסיעות לירושלים
 לשם מגע עם משרד החוץ. אם ירצו לייצל את עבודתן ולהסוך בספיים

במשבון ארוך - יעברו לירושלים, אנו מקווים כי יבחרו בדרך השנייה
אבל אין אנו באים בשום מנייה לכפות בחירה זו עליהן, אנו נצטער
על הקושי שמגדום להן העברת המשרד, אבל אין אנו רואים מנוס מזה.
על-כך-מנייה, איש לא יוכל להאשימנו כי נתגנו היפזון. להפך, התאזרנו
מבלנות למעלה מסלש שנים, בינתיים הלפה עצרת אחרי עצרת ללא קבלת
שום החלטה חדשה. בינתיים חלו כל החבלות והסיבוכים בעבודתנו אשר
הוארו לעיל. המצב שנוצר הוא לבלתי נשוא. כמה עוד זמן עלינו להמתין ?
מנין כי אם נמתין - יבוא הפתרון לבעיה הבינ-לאומית ? ומה אם לא
יבוא? אין לנו ברירה אלא לתעביר את המשרד ועם זה להכריז מחדש כי
נכוונתנו לקבל עלינו דין של פיקוח בינ-לאומי על המקומות הקדושים
קיימת ועומדת במקומם.

12. בהנחה, כי בסופו של משבון יכריע השכל הישר והנציגויות
העברנה בהדרגה לירושלים, הננו מוכנים לראות את השארותן בתל-אביב
וברמת-גן כזמניות ולנהוג כלפיהן, במדה האפשרות, לפנים משורת הדין
כדי להקל עליהן את הקומת המעבר. לשם כך נקיים תוליות קשר אתן
בקריה של תל-אביב. נושיב שם, לעת עתה בקביעות, איש אחראי מסחלקת
המקס. כן נאפשר להן מטירת שדרים והודעות בכתב על-ידי אותה תוליה.
ננהיג כלל כי לשיחזה עם השר, המנהל הכללי ומנהלי המחלקות על
הנציגים הזרים לעלות לירושלים - כשם שהם עולים כבר היום אם רצונם
לבקר את הנשיא, ראש הממשלה, שר האוצר וכד' - אבל אין כלל בלי
יוצא מהכלל ולכן בתקומת המעבר לא יימנעו אנשינו מרדה לפעמים
לקריה של תל-אביב כדי לקיים פגישה עם נציג זר

13. אין כל ספק כי המדינות הערביות יקימו קול צורחה כי הנה שוב
מפירה ישראל בעזות מצח החלמות אגיויות של או"ם ומחנקשה בכל היקר
והקדוש לעולם הנוצרי. צעקתן בעבר היתה מכודנת למשטש את העובדה
כי ירושלים המכה מכבר בירה ישראל במועל ממש ולהציג את העברת המשרד
כצעד ראשון בכיוון זה. יש לפקוח עיניים על העובדות לאמיתן ולהוקיע

את הזיוף שבחמולה הערבית. כן יש להסביר ולחזור, כי אין למדינות
ערב שום ענין מיוחד בירושלים כשלעצמה, ועל-כל-מנים חרדתן הימורה
לגורל המקומות הקדושים לנצרות אינה אלא צביעות ומירמה, וכלצענין
ירושלים אינו לדידן אלא קרנים לנגח את ישראל.